

Část A (výťah, celý ŠVP je k dispozici na ředitelství školy)

1. Identifikační údaje

název vzdělávacího programu:

Školní vzdělávací program pro nižší gymnázium na Gymnáziu a Základní umělecké škole, Šlapanice, Riegrova 17

motivační název:

Škola žije do večera

předkladatel

Gymnázium a Základní umělecká škola, Šlapanice, Riegrova 17, 664 51

jméno ředitele: Mgr. Hana Richterová, tel.: 544228017, e-mail: richterova@slapanice.cz

zřizovatel školy

Jihomoravský kraj, Žerotínovo nám. 3/5, Brno

2. Charakteristika školy

- **Umístění:** Gymnázium, Šlapanice bylo zřízeno v roce 1993 jako osmileté se všeobecným zaměřením. Kapacita školy je 260 studentů po 30 studentech v ročníku. Škola sídlí na maloměstě ve zdravém venkovském prostředí, plní funkci kulturní a vzdělávací instituce. Gymnázium má k dispozici dvě budovy se zahradou a venkovním hřištěm, na areál navazuje městský park. Škola na předměstí Brna je snadno dostupná jak pro brněnské žáky, tak pro děti venkovské. Je sem snadné spojení díky integrované dopravě i vlakové stanici. Od roku 2006 je součástí instituce i základní umělecká škola.
- **Materiální podmínky:** Žáci gymnázia mají k dispozici kromě osmi kmenových tříd čtyři jazykové učebny (pro jazyk anglický, německý, francouzský a ruský), knihovnu se studovnou a počítači, počítačovou učebnu s 18 pracovními místy, dalších pět volně přístupných počítačových pracovišť se stálým připojením na internet, učebnu výtvarné výchovy s keramickou dílnou, chemicko-fyzikální pracovnu a gymnastický sál. Všechna pracoviště (učebny i kabinety) jsou propojeny školní intranetovou sítí. K základnímu vybavení každé učebny patří televize s video a DVD přehrávači, magnetofonové přehrávače, meotary a samozřejmě jsou tabule, magnetické tabule a nástěnné názorné pomůcky. Stravování je zajištěno smluvně se základní školou a výuka tělesné výchovy probíhá v zimních měsících v pronajatých prostorách TJ Sokol Šlapanice (sportovní hala a tělocvična v sokolovně), za příznivého počasí jsou k dispozici hřiště přímo u budovy školy. Knihovna a učebna informatiky jsou při dodržení řádů učebeň volně přístupné. V budově gymnázia pracuje i základní umělecká škola a rozvrhy obou školy se vzájemně prolínají a doplňují. Kapacita WC, umývárny a šaten odpovídá počtu žáků. Učebnice s výjimkou jazykových a pracovních sešitů zapůjčuje škola žákům nižšího gymnázia zdarma, na dalším nadstandardním vybavení se podílejí finančně či materiálně rodiče buď individuálně nebo prostřednictvím občanského sdružení.
- **Charakteristika žáků:** Studium je určeno pro výrazně nadané žáky základní školy, kteří ukončili 5. postupný ročník. Prospěch přijímaných žáků na základní škole je většinou 1,00, i když se při přijímacím řízení tomuto kritériu dává malá váha vzhledem k rozdílnosti klasifikace z jednotlivých ZŠ. Studium zvládne i žák s dysgrafií a dyslexií (ovšem jinak talentovaný a se studijními předpoklady), problematické by bylo studium pro žáka s dyskalkulií. Cílem žáků gymnázia je kvalitní uvědomělá příprava na další studium na vysoké škole, hluboké všestranné dovednosti a všeobecné vzdělání (nikoliv úzce specializované) na vysoké úrovni.

- **Charakteristika pedagogického sboru:** Sbor pedagogů je poměrně mladý, plně kvalifikovaný a aprobovaný, s převahou mužů. Učitelé jsou tvořiví, obětaví, stále na sobě pracující ne pro vlastní kariéru, ale kvůli svěřeným dětem. Většinou jsou nakloněni moderní technice a moderním metodám práce, jsou ochotni trávit se žáky i část svého volného času při mimoškolních aktivitách, které se často prolínají se základním vzdělávacím procesem. Prioritou v dalším vzdělávání učitelů jsou informační technologie, jazykové vzdělávání a psychologie. Učitelé propagují kulturu, sport a zdravý životní styl nejen ve výuce, ale i v nadstavbové zájmové činnosti na škole. Někteří pedagogové jsou zároveň vedoucími kroužků (odbíjené hochů a dívek, florbalu, atletiky, společenských a sportovních tanců, divadla, sborového zpěvu) a tráví se žáky i víkendy. Většina pedagogů má smysl pro týmovou práci. Každý pedagog a výchovný poradce má navíc pevně stanoveny konzultační hodiny pro individuální pohovory a doučování.
- **Mezinárodní spolupráce:** Škola se pravidelně zúčastňuje dlouhodobých i krátkodobých zahraničních projektů, cílem je zapojit všechny žáky, tzn. pracovat ve všech vyučovaných jazycích (anglický, německý, francouzský a ruský). Úzká a dlouhodobá je spolupráce s Britskou radou (projekt Dream teams - angličtina), pravidelná je spolupráce s Vídní, kde se každoročně uskutečňuje setkání evropské mládeže (projekt EuroKids- němčina a angličtina a sportovní hry (Takeshi), spolu s městem Šlapanice je škola zapojena do partnerského projektu s městem Breine-l'Alleud (francouzština). Škola se v mezinárodním měřítku a v rámci turismu podílí na propagaci napoleonského bojiště, v jehož centru stojí.
- **Spolupráce se školskou radou a zákonnými zástupci žáků:** První rada školy byla gymnáziu zřízena v roce 2003 a její činnost se velmi osvědčila zejména v souvislosti s optimalizačním procesem. Zákonní zástupci mají přístup do školy kdykoliv, z organizačních důvodů je lepší po telefonickém ohlášení. Čtyřikrát ročně se setkávají rodiče a učitelé na rodičovských, mnohdy neformálních schůzkách. Neformální vztahy rodičů a školy se upevňují na sportovních akcích (turistické výlety, zájezdy, sportovní utkání žáků), kulturních akcích (divadelní představení žáků, tradiční školní ples). Na organizační a materiální podporu gymnázia vzniklo roku 1994 občanské sdružení Společnost pro aktivaci rozvoje gymnázia (SPARG), které sdružuje rodiče, pedagogy, studenty, bývalé studenty a sponzory. Toto sdružení garantuje zejména mimoškolní zájmovou činnost žáků.
- **Spolupráce s místními a regionálními partnery:** Na gymnáziu funguje v rámci AŠSK (Asociace školních sportovních klubů) Školní sportovní klub Gymnázia Šlapanice, který zaštiťuje veškerou sportovní činnost. Dva roku už funguje Centrum sportu, které garantuje spolupráci se základní školou a některými dalšími školami v okolí. Ze spontánních jednorázových akcí se vyvinula pravidelná spolupráce se Základní školou Šlapanice (divadelní představení pro první stupeň), s mateřskými školami ve Šlapanicích a v Podolí (mikulášské besídky a program na Den dětí) a v rámci mezinárodního projektu gymnázium rozšířilo kontakt i na ZŠ Brno, Holzova (příprava sportovního dne pro děti z prvního stupně). Dalšími partnery v oblasti sportu je TJ Sokol a Orel Šlapanice, biatlonový oddíl Střelka, Brno-Černovice, taneční škola Stalet, volejbalový oddíl Moravská Slavie. Gymnázium má výraznou podporu Městského úřadu Šlapanice a podílí se na práci pro Město Šlapanice. Velmi úzká je provázanost gymnázia a Městské knihovny Šlapanice, která má bohatý knižní fond vhodný ke studiu a je pro žáky snadno dostupná (umístěním i otvírací dobou). Tradiční jsou společné akce gymnázia a Okresního muzea Brno-venkov, památníku Mohyla míru, zámku ve Slavkově a místního Vlastivědného kroužku. Kulturní vánoční akce připravuje gymnázium ve spolupráci s farními úřady pro Šlapanice a obec Podolí.
- **Spolupráce s VŠ:** Od roku 2006 se škola zapojila do projektu TETRAEDR, který je organizován na podporu rozvoje lidských zdrojů Stavební fakultou VUT v Brně za podpory Jihomoravského kraje a Evropské unie.
- **Spolupráce s dalšími institucemi:** Osvědčená a stabilní je spolupráce s pedagogicko-psychologickou poradnou (pracoviště Brno-venkov a Brno-město), s okresní protidrogovou preventivkou a v poslední době zintenzivňuje spolupráce s městskou i státní policií.

3. Charakteristika vzdělávacího programu pro nižší gymnázium

Výchovný cíl: Pro žáka nižšího gymnázia by se mělo stát samozřejmostí umět pozdravit, poděkovat, omluvit se, poprosit či kultivovaně o něco požádat. Teprve po zvládnutí těchto základních momentů, lze žáky dále vychovávat a rozvíjet (zejména v často zanedbávané citové oblasti) v duchu humanity a demokratických principů (získá kompetence občanské, personální a sociální).

- účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce
- podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevnování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá
- přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají
- vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty
- respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí
- chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu
- rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka
- respektuje, chrání a oceňuje naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit
- chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí, rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví a trvale udržitelného rozvoje společnosti

Dovednostní cíl: Na konci základního vzdělávání žák získává tyto dovednosti k učení a k práci (klíčové kompetence k učení, klíčové kompetence pracovní):

- vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení
- vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě
- operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy
- samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti
- poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich
- používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky
- přistupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot
- využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, činí podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření

- orientuje se v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru a k jeho realizaci, chápe podstatu, cíl a riziko podnikání, rozvíjí své podnikatelské myšlení

Vzdělávací cíl: Na konci základního vzdělávání žák je schopen využít získané informace, uplatnit je v praxi a komunikovat kultivovaně a samostatně s ostatním světem (kompetence komunikativní, kompetence k řešení problémů). Jeho vzdělání je všestranné a vyvážené.

- vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností
- vyhledá informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému
- samostatně řeší problémy; volí vhodné způsoby řešení; užívá při řešení problémů logické, matematické a empirické postupy
- ověřuje prakticky správnost řešení problémů a postupy aplikuje při řešení nových problémových situací, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů
- kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí
- formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu
- naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje
- rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění
- využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem
- využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi

Zásady pro tvorbu ŠVP na Gymnáziu Šlapanice

1. nebourat to, co se osvědčilo a co dělá školu dobrou v očích rodičů a veřejnosti (řád, pořádek, systém, mimoškolní činnost, poctivá práce v hodinách)
2. týmovou práci nechávat jako diktát jedné osoby druhým, ale jako kompromis a zodpovědné plnění dílčích úkolů (kompromisem není vzájemná, oboustranně výhodná dohoda na porušování zákona a zavedených pravidel ve šk. řádu)
3. mít úctu a respekt k názorům zkušenějších kolegů s dlouholetou praxí a s prokazatelnými výsledky
4. nepřipustit formalismus (nikomu neuškodí zodpovědné zamyšlení nad vlastní prací, metodami, poznání práce kolegů, sepsání svých ped. zkušeností a v zájmu dobré věci i třeba provedení změn)
5. program tvořit s vědomím, že bude zásadním právním dokumentem pro výuku, výchovu a hodnocení výstupů jednotlivce i naší školy a že nebude možné se od něj svévolně odchýlit (co bude psáno, to bude dáno), každá změna musí do budoucna projít demokratickým hlasováním na poradě
6. naslouchat argumentům druhého a v případě, že nebude možné ze svého názoru slevit, umět své argumenty přesně a konkrétně zdůvodnit (nelze jednat pocitově, ani na základě zpráv z druhé ruky s argumentem „jedna paní povídala“ či „oni to tak mají“)
7. nepodbízet se davu a mediálnímu tlaku a populisticky snižovat úroveň vzdělávání, nepodléhat iluzi, že bez znalosti a vyžadování faktů lze vychovat vzdělaného člověka
8. zkušený pedagogové si uvědomí, že je třeba napsat své mravní i didaktické zásady (ač jim se zdají jednoznačné a neporušitelné) a objasnit je méně zkušeným kolegům
9. všichni budou mít právo, aby demokraticky schválené dokumenty ŠVP byly kolegy respektovány, o případných problémech se budou vzájemně informovat a řešit je
10. s názorem většiny se musí ztotožnit i jednatel, který má výhrady, a pokud by pro něj schválený dokument byl nepřijatelný a nehodlal jej dodržovat, bude toto chování považováno za porušení pracovní kázně
11. není možné, aby kompetence, ke kterým musí dospět žák nižšího gymnázia v kvartě, nebyly samozřejmostí pro vysokoškolsky vzdělaného člověka, který tyto žáky učí.